

GEOFOOD MANIFESTO

Prehrambena industrija ključni je sektor za duboke promjene koje društvo zahtijeva da bi ispunili ciljeve održivog razvoja do 2030. godine. Poljoprivredni sektor igra ključnu ulogu u suočavanju sa svjetskim izazovima povezanim sa klimatskim promjenama, gubitkom biološke raznolikosti, oskudicom hrane i rastućom populacijom. Predstavljajući oko 500 milijuna ili sveukupno 88% od 570 milijuna svjetskih poljoprivrednih gospodarstava stvara oko 80% hrane na Zemlji.

Klimatska kriza - stvarni scenarij

Proizvodnja hrane i uzgoj pamuka, biogoriva i drugi neprehrambeni proizvodi iz poljoprivrede i šumarstva su najviše značajni pokretači propadanja okoliša u razvijenim zemljama i u zemljama u razvoju.

Polovina svjetskih tropskih šuma je prokrćena, a mi i dalje gubimo oko 18 milijuna hektara godišnje - područje veličine Engleske i Walesa.

Gubitak biološke raznolikosti sada se događa 1000 puta brže od normalne pozadine, a svjetska brojnost populacija vrsta opala je za oko 60 posto od 1970. Povećanje potražnje za mesom i mliječnim proizvodima po stanovniku nadalje povećava ljudsku potražnju za zemljom, sve dok se svjetska populacija povećava sa 7,6 milijardi na procijenjenih 11 milijardi do kraja stoljeća, ostaje malo prostora za daljnje širenje poljoprivrede bez doticanja kritičnih okolišnih i klimatskih ciljeva. Intenzivne poljoprivredne metode, uključujući rastuću ovisnost o kemikalijama, ključni su pokretači gubitka od oko 80 posto insekata u Njemačkoj od kraja 1980-ih. Slični trendovi zabilježeni su širom svijeta. Poljoprivreda, prerada hrane i posljedična promjena u korištenju zemljišta odgovorni su za nešto manje od trećine globalno stakleničke emisije. Ljudi također love neodržive količine ribe, gdje je već trećina komercijalnog ribolova klasificirana kao prekomjerni ribolov. U nešto više od pola stoljeća, ljudi su izbrisali 90 posto populacije riba predatora, poput tune, sabljarke i morskih pasa.

Štoviše, destruktivne ribolovne metode, poput, povlačnih mreža koje uzrokuju velike probleme i uvelike nanose štetu obalnim i morskim ekosustavima. Očekuje se da će do 2030. polovina svjetskog stanovništva osjetiti stres podizanja vode, a računa se da poljoprivreda koristi dvije trećine vode. Budući da je navodnjavanje osobito uobičajeno u područjima oskudnim vodom, sektor je odgovoran za 90-95 % upotrebe vode. Te na kraju, sustav hrane pokreće najmanje tri četvrtine oslobađanja dušika koji pokreću cvjetanje algi u morima i oceanima te mrtve zone u slatkovodnim ekosustavima. Procijenjeno je da je ispuštanje reaktivnih dušičnih spojeva koje utječu na vrste već dvostruko viša od maksimalne održive razine a sličnu zabrinutost se odnosi i na fosfor. Povećana koncentracija hranjivih tvari u oceanima, u kombinaciji s drugim onečišćenjem voda i rastuće temperature uzrokovane klimatskim promjenama, stavljaju veliki stres na morski ekosustav. Tijekom toplotnog vala u 2016-2017, 90% Velikog barijerskog grebena je pogođeno, a polovica koralja je izumrla. EU je utvrdila dugoročnu strategiju za postizanje nulte neto emisije

stakleničkih plinova do 2050. godine („Zeleni dogovor“ Europska komisija, 2020).

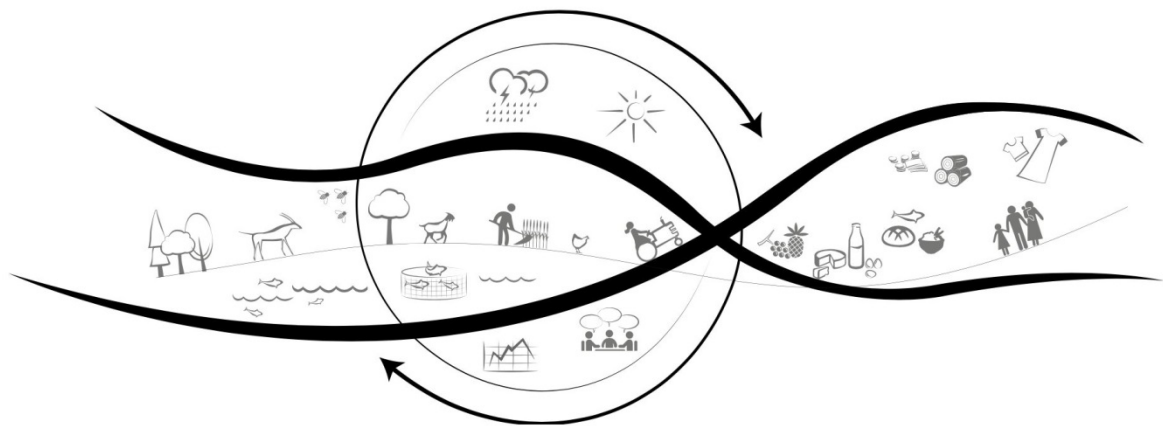
Dovoljna proizvodnja hrane, hrane za životinje i vlakana ostat će ključna za Europsku ekonomiju, ali istodobno se očekuje da će poljoprivreda i šumarstvo doprinijeti polstoljetnom cilju neutraliziranja ugljika.

Očekuje se da će potražnja za biomasom porasti u svrhu proizvodnje topline, biogoriva, bioplina, građevinskih materijala te u svrhu proizvodnje održivih proizvoda koje se temelje na biološkoj osnovi kao što su npr biokemijski spojevi. Očekuje se da će povećana opskrba biomasom biti iz različitih izvora kako bi se osigurala održivost proizvodnje te stabiliziralo ili poboljšao utjecaj ugljika na postojeće šume.

Smanjenje emisija CO₂ iz poljoprivrede uglavnom će se postići inovacijama, npr. detaljnim uzgojem kako bi se optimizirala primjena gnojiva i drugih kemikalija na terenu, poboljšanjem produktivnosti goveda i tretmanom stajskog gnoja u aerobnim digesterima. Strategija EU-a također se oslanja na povećanje emisije ugljika na poljoprivrednim zemljištima uvođenjem kvalitetnijih poljoprivrednih praksa, uključujući

poljoprivredno-šumarske tehnike, nultom obradom tla te upotrebom pokrovnih kultura. Na kraju, pošumljavanje i obnova degradiranih ekosustava mogli bi doprinijeti nekoliko različitih ciljeva: sekvestraciji (hvatanju i skladištenju) CO₂, bioraznolikosti, očuvanju tla i vode te proizvodnji biomase.

The 5 principles of Sustainable Food and Agriculture

5 točaka postizanja održivosti hrane i poljoprivrede

- 1) Pобољшanje učinkovitosti u korištenju resursa.
- 2) Izravno djelovanje za osiguranje i zaštitu prirodnih resursa.
- 3) Pобољшanje ruralnog života, pravednosti i društvenog blagostanja kroz poljoprivredu.
- 4) Povećanje otpornosti ljudi, zajednice i ekosustava.
- 5) Odgovoran i učinkovit mehanizam upravljanja.

Kako možemo postići tih 5 glavnih točaka?

Put ka boljitku jasno je obilježen Agendom za održivi razvoj 2030. godine. Ono zahtijeva mijenjanje aktivnosti, prihvaćajući načela održivosti i ne smatrati ništa manje vrijednim borbu protiv temeljnih uzroka siromaštva i gladi. Održiva ishrana mora biti dio sveobuhvatne strategije ka povećanju sigurnosti hrane i prehrane, poboljšanju načina života samih proizvođača hrane, podržavajući gospodarski razvoj, smanjenje utjecaja klime i utjecanja na obnavljanje ekosustav.

Ovih 20 međusobno povezanih akcija obuhvaćaju viziju Agende 2030. održivog razvoja u kojoj hrana i poljoprivreda, sredstva za život i upravljanje prirodnim resursima se ne razmatraju odvojeno, već kao jedno; budućnost u kojoj fokus nije samo na krajnjem cilju, već i na sredstvima koja se koriste za postizanje cilja; i mjesto u kojem i javni i privatni akteri sudjeluju u legitimizaciji, sudjeluju u oblikovanju i rade na postizanju razvojnih rješenja.

Ove akcije integriraju tri dimenzije održivog razvoja i zahtijevaju sudjelovanje i partnerstva

među različitim ulogama. Identificirajući sinergije, prihvaćajući kompromise i preciziranjem poticaja, ovih 20 akcija odnosi se na stvarna pitanja s kojima se zemlje suočavaju u kreiranju i izgradnji svijeta bez gladi i svijeta sa svjetlijom budućnošću za sve.

1. Olakšati pristup proizvodnim izvorima, financijama i uslugama.
2. Povezati male proizvođače s tržištima.
3. Potaknuti diverzifikaciju proizvodnje i prihoda.
4. Educirati proizvođače i razvijati njihove kapacitete.
5. Pojačati zdravlje tla i obnavljajti zemljište.
6. Zaštititi vodu i upravljanje nestašicom.
7. Očuvati biološku raznolikost i zaštititi osnovne funkcije ekosustava
8. Smanjiti gubitke, potaknuti ponovno korištenje i recikliranje i promovirati održivu potrošnju.
9. Jačati ljudstvo i borbu protiv nejednakosti.
10. Promovirati prava na siguran zakup.
11. Koristiti alate socijalne zaštite za povećanje produktivnosti i prihoda.
12. Poboljšati ishranu i promovirati uravnoteženu prehranu.

13. Spriječiti i zaštititi se od „šokova“: povećati otpornost.
14. Pripremati se i odgovoriti na „šokove“.
15. Istraživati i prilagoditi se klimatskim promjenama.
16. Pridonijeti jačanju otpornosti ekosustava.
17. Utjecati na poboljšanje dijaloga i na koordinaciju politika.
18. Ojačati inovacijske sustave.
19. Prilagoditi i poboljšajti ulaganja i financije.
20. Omogućiti jačanje okruženja i reformaciju institucionalnog okvira.

Uloga UGG-a za održivu hranu i poljoprivredu
UNESCO-ovi Svjetski Geoparkovi definirani su kao: „jedinstvena, objedinjena geografska područja gdje lokalitetima i krajolicima od međunarodnog geološkog značaja se upravlja cjelovitim konceptom zaštite, obrazovanja i održivog razvoja“.

Njihov pristup odozdo prema gore kombinira očuvanje i održivi razvoj a uključivanje lokalnih zajednica postaje sve popularnije.

Geopark vodi razne aktivnosti na raznim poljima koja se odnose na kulturu, turizam, obrazovanje i održivi razvoj te kroz iskustva s lokalnom hranom. Iako su Geoparkovi osebujna područja obilježena različitim površinskih područja, različitih lokalnih ekonomija, različitih socijalnih pozadina, kultura i krajolika ipak ta veza s "hranom" se ponavlja u tipičnim geoparkovim aktivnostima širom svijeta. Zapravo, održivost lokalne hrane, valorizacija poljoprivrednih aktivnosti i lokalne proizvodnje valorizira sese kroz male proizvođače koji su veza između prirodnih resursa i turizma. Ujedno su zajedničke suatraktivna i prepoznata tema unutar UNESCO-ovih Globalnih Geoparkova.

UNESCO-ovi Svjetski Geoparkovi dio su Agende 2030. i posvećeni su Programu europske zajednice Održivi razvojni ciljevi (SDGs) poticanjem zaštite planeta i njegovih prirodnih resursa, u cilju postizanja bolje budućnosti za sve. Suština Geoparkova je u sporazumu sa ciljem12, „razvoj i primjena i alata za praćenje i utjecaj na razvoj za postizanje održivog turizma kroz stvaranje novih radnih mjesta i promociju lokalnih

kultura i proizvoda ”.

UNESCO-ov Svjetski Geopark djeluje kao

inkubator dobre prakse

i inovativnih rješenja za osnaživanje lokalnih zajednica i potiče investicije u

poboljšanje poljoprivredne djelatnosti kao važne prehrambene sustav, podržava mala i srednja

poduzeća, povećava

mogućnost zapošljavanja i kreira bolje uvjete rada.

Ovi teritoriji usko djeluju na međunarodnoj,

nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj suradnji,

promicanjem partnerstva i

umrežavanjem.

GEOfood može posebno pridonijeti rješavanju sljedećih izazova (FAO):

- Zaustavljanje ruralnog siromaštva, kritični korak za osiguranje sigurnosti hrane (SGD 1)
- Hrana treba biti sigurna, dostatna i pristupačna za sve (SGD 2)
- Dobro zdravlje započinje s prehranom (SGD 3)
- Hranjiva i kvalitetna hrana je presudna za učenje (SGD 4)
- Ravnopravnost spolova mogla bi povećati poljoprivrednu produktivnost za petinu (SGD 5)

- Održiva poljoprivreda ima potencijal za rješavanje nestašice vode (SGD 6)
- Prehrambeni sustavi moraju prevladati ovisnost o fosilnim gorivima (SGD 7)
- Rast proizvodnje hrane u gospodarstvima s niskim prihodima može smanjiti siromaštvo za pola (SGD 8)
- Inovacije otvaraju nova tržišta za male vlasnike (SGD 9)
- Zemljišna reforma može pružiti pošteniji pristup ruralnom zemljištu (SGD 10)
- Ruralna ulaganja mogu odvratiti neukrotivu urbanizaciju (SGD 11)
- Postizanje stabilnosti hrane uključuje smanjenje otpada (SGD 12)
- Poljoprivreda je ključna u odgovoru na klimatske promjene (SGD 13)
- Riba daje 20% dnevnih životinjskih bjelančevina za 3 milijard ljudi (SGD 14)
- Šume sadrže preko 80% svjetske kopnene biološke raznolikosti (SGD 15)
- Ukidanje gladi može pridonijeti miru i stabilnosti (SGD 16)
- Partnerstva pomažu u podizanju glasa (SGD 17)

GEOfood VIZIJA

Iza oznake GEOfood krije se jasna filozofija: podrška lokalnim zajednicama, holistički pristup odozdo prema gore koji karakterizira UNESCO Svjetski Geopark, što je također jezgra marke GEOfood-a. Brend GEOfood ima svoja kretanja unutar UNESCO Svjetskih Geoparkova i mogu se koristiti samo u UNESCO područjima. Cilj GEOfooda je biti dio najmanje 30% UNESCO-ovih Svjetskih Geoparkova u Europi do kraja 2023., a 10% Geoparkova u ostatku svijeta do 2025.

MISIJA GEOfood-a

Misija GEOfood-a je podržati održivi razvoj lokalnih zajednica, povećanjem aktivnosti prema postizanju UNSDG-a. GEOfood želi raditi u okviru UNESCO-ovih Globalnih Geoparkovih vrijednosti po principu odozdo prema gore.

CILJEVI GEOfood-a

Namjera GEOfooda je ojačati vezu između lokalnih dionika i područja u kojem djeluju.

Posebno je cilj povećati svijest šire javnosti po pitanju veza između sirove hrane i lokalnog nasljeđa. Koncept GEOfood za članove razvija oznaku koja objašnjava vezu između ekskluzivnosti geološke baštine s lokalnom prehrambenom i kulturološkom tradicijom.

GEOfood je inovativan način povezivanja svih ciljeva stanovništva s teritorija, hrana je međunarodni jezik koji svako može razumjeti; zapravo, putem hrane želimo povezati ljude s tlom, prirodom i jačati osvještenje prema zero hrani i odgovornom korištenju resursa.

Robna marka GEOfood želi stvoriti mrežu partnera unutar UNESCO-a Global Geoparkovi pod zajedničkom misijom utjecaja na lokalne, regionalne, nacionalne politike ka inovativnom prehrambenom sustavu i teritorijalnom planiranju koje može ojačati gradsku povezanost.

Vjerujemo da teritoriji UNESCO svjetskih geoparkova igraju ključnu ulogu za povezivanje ruralnih i područja urbanih prostora, radeći zajedno sa stanovnicima i zajednicama: GEOfood će podržati područja kako bi ojačali vezu, pružajući im alat za jačanje lokalnog gospodarstva.

GEOfood AKTIVNOSTI

- ✓ Zajedno podržavamo održivi razvoj: marka GEOfood može se koristiti samo tvrtke koje mogu dokazati određene ekološke standarde:
 - Nema upotrebe pesticida ili drugog izvora otrova.
 - Odgovorno korištenje vodnih resursa
 - Učinkovit sustav recikliranja otpada
 - Uzgoj sezonskih proizvoda
 - Poštivanje prava radnika tijekom cjelokupnog proizvodnog procesa.
- ✓ Zajedno radimo na tome da podržimo proizvođače Geoparkova, poljoprivrednike,

poduzetnike da čuvaju tradiciju i povećavaju lokalno gospodarstvo.

- mala i srednja lokalna poduzeća sa certifikatom o GEOfoodu

- Geopark podržava lokalna poduzeća: nudi im prilike za promociju, koristeći njihove usluge (ugostiteljstvo ili mjesto) na događanjima ili konferencijama.

- ✓ Zajedno podržavamo upotrebu lokalne hrane:

- Proizvodi GEOfood potječu od lokalne sirovine.

- Cilj nam je povećati uporabu zero hrane u svakodnevnoj upotrebi, kako u privatnoj tako i u javnom sektoru.

- Promocija Kmzero hrane kao GEOfood u restoranima i hotelima, u svakom domu Geoparka i javnim sektorima poput kantine, škole ili ureda.

- ✓ Zajedno tražimo novu priliku za podršku projektima zajednice unutar Europske mreže geoparkova i Globalne mreže geoparkova, razvijanje novih obrazovnih projekata koji se fokusiraju na otpad od hrane iz lokalne ekonomije, kružnoj ekonomiji, poljoprivredu, održivi razvoj i turizam.